

การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว¹

Buddhist Concepts in Kaew Kao's Novels

กนกวรรณ คงชนชุมพร

Kanokwan_995@hotmail.com

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาานิพนธ์เรื่องแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2554 ขอขอบพระคุณ ดร.สุภักดิ์ มหาวรากร และผศ.ดร.อัศวิทย เรื่องรอง อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่กรุณาตรวจแก้บทความนี้

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว จากนวนิยายจำนวน 29 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าแก้วแก้วนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาอย่างชัดเจนผ่านบทสนทนา และด้วยวิธีการต่างๆ อีก 4 วิธี ได้แก่ การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละคร การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีต และการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาดังกล่าวทำให้นวนิยายของแก้วแก้วมีความน่าสนใจ และแสดงให้เห็นความสามารถของผู้เขียนที่สามารถนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาผสมผสานกับจินตนาการทำให้ผลงานของแก้วแก้วมีความโดดเด่นในด้านความบันเทิงที่สอดแทรกแนวคิดพุทธศาสนาอย่างเด่นชัด การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้วแสดงให้เห็นว่า หลักธรรมในพุทธศาสนาแทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชน เป็นส่วนสำคัญที่กำหนดความคิด ความเชื่อของคนไทย การอ่านนวนิยายในฐานะบันเทิงคดีจึงเป็นการรับรสความบันเทิง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการรับรู้หลักธรรมในพุทธศาสนาที่สะท้อนผ่านนวนิยายได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : แนวคิดพุทธศาสนา, แก้วแก้ว, นวนิยาย

ABSTRACT

This paper aims to analyze the Buddhist concepts and practices in 29 of Kaew Kao's novels. The study found that Kaew Kao clearly presented these Buddhist concepts through conversations and other 4 methods namely character building, presentation through scenes, flashback stories and presentation through story titles. These presentation methods have made Kaew Kao's novels fascinating and have showed the author ability to incorporate the Dharma principles into own imagination. These qualities have enabled Kaew Kao work to become outstanding work in terms of entertainment that includes an insertion of Buddhist concepts. The Buddhist concept presentation in Kaew Kao novels showed that the Dharma principles are rooted in Buddhist ways of life. Moreover, they are also important factors that determine thoughts and beliefs of Thai people. Therefore, reading novels as fiction is a way to appreciate the pleasure and to conceive Dharma principles reflected in novels.

Keywords : Buddhist concepts, Kaew Kao's novels

บทนำ

“แก้วแก้ว” เป็นนามปากกาหนึ่งในการเขียนนวนิยายของรองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตา ดิถียนต์ ได้รับ ยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี พ.ศ.2547 แสดงให้เห็นถึงความสามารถและความรอบรู้ โดยมีการนำศาสตร์สาขาต่างๆ ผสมผสานกับจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้เนื้อเรื่องมีความสมจริงน่าเชื่อถือ ขณะเดียวกันก็เป็นงานประพันธ์ที่มีความสนุกสนาน ตื่นเต้น ขวนติดตาม จึงได้รับความนิยมอย่างสูงจากผู้อ่านและมีผลงานที่ได้รับรางวัลทั้งจากภาครัฐและเอกชน นวนิยายของแก้วแก้ว ปรากฏ “การนำสัจธรรมทางพระพุทธศาสนามาสื่อไว้อย่างเหมาะสม” แก้วแก้วสร้างสรรค์ผลงานโดยนำเอาความรู้ ความคิด ความเชื่อ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนาแทรกลงไปในงานประพันธ์ โดยผ่านแนวคิดหลัก โครงเรื่อง ตัวละคร และบทสนทนา แสดงถึงทัศนคติด้านพระพุทธศาสนาและศิลปะในการประพันธ์ของแก้วแก้วได้เป็นอย่างดี

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นวนิยายของแก้วแก้วปรากฏแนวคิดพุทธศาสนาอย่างเด่นชัดซึ่งมีการนำเสนออย่างน่าสนใจ สะท้อนทัศนคติและศิลปะในการประพันธ์ของผู้เขียนเป็นอย่างดี

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากนวนิยายของแก้วแก้วที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มและตีพิมพ์ ตั้งแต่ พ.ศ.2525 ถึง พ.ศ.2553 จำนวน 29 เรื่อง

วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว

จากการศึกษานวนิยายของแก้วแก้วจำนวน 29 เรื่อง พบว่าแก้วแก้วนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาอย่างเด่นชัดโดยตรงในบทสนทนาของตัวละคร และใช้วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา 4 ลักษณะ ได้แก่ การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละคร การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีต และ

การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วย ชื่อเรื่อง มีรายละเอียดดังนี้

1. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละคร

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย (2552 : 211) กล่าวถึงความสำคัญของตัวละครว่า “ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของงานแต่งทั้งนี้เพราะคำพูด การกระทำ และความคิดของตัวละครเป็นปัจจัยสำคัญในการเดินเรื่องของผู้เขียน”

จากนวนิยายของแก้วเก้าทั้ง 29 เรื่อง ปรากฏวิธีการสร้างตัวละครแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความคิด การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความรู้สึก การสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีกิเลส และการสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ

1.1 การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความคิด

ตัวละครที่เป็นตัวแทนของความคิด คือ ตัวละครที่ประพฤติ ปฏิบัติดี ประพฤติสิ่งที่เป็นกุศลธรรม ไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น จากการศึกษา นวนิยายของแก้วเก้า 29 เรื่อง พบว่ามีนวนิยายที่ใช้วิธีนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาโดยการสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความคิดปรากฏ 13 เรื่อง ได้แก่ ทางเทวดา เทวาวาด เงาพราย คนเหนือดวง หน้ากากดอกช่อนกลั่น จอมนาง ดอกแก้วกระบุหนิง นิรมิต ปลายเทียน เรือนนพเก้า เรือนมยุรา วสันต์ลีลา และ วิมานมะพร้าว ตัวอย่างเรื่องทางเทวดา แก้วเก้าสร้างตัวละครคือ “สาแคน โศกกระโดน” เป็นตัวละครที่มีความคิดดี ทำดี สาแคนเกิดมาในครอบครัวชวานา มีหน้าตาซีริวซีไทร์ แต่เขามีสติปัญญาเป็นเลิศ สามารถเรียนจบคณะแพทยศาสตร์ ในระหว่างที่สาแคนไปเรียนวิชาเฉพาะทางที่ต่างประเทศ เขาถูกคนฉิวดำรุมทำร้ายร่างกายปล้นเงินไป เมื่อคนร้ายคนนั้นกลับมาเป็นคนไข้ของเขา สาแคนมีโอกาสนี้จะทำให้คนไข้เสียชีวิต แต่เขากลับเอาชนะอำนาจฝ่ายต่ำ ช่วยเหลืออันธพาลคนนั้นอย่างสุดความสามารถ การช่วยเหลือชีวิตคนไข้นี้เป็นการทดสอบสาแคนจากสวรรค์ เพื่อจะดูปณิธานที่สาแคนเคยตั้งไว้ว่าจะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยเมตตาจิต จะไม่มีการลำเอียงเข้าข้างใครแม้แต่ตัวเอง หากสาแคนเปลี่ยนความตั้งใจไปจากที่เคยตั้งปณิธานไว้ กุศลที่สาแคนตั้งใจจะทำก็จะลดลง สาแคนสามารถสอบผ่านข้อทดสอบนี้ไปได้ด้วยคะแนนเต็ม

สวรรคตวางวายตกเอาไว้หลายชั้นในเรื่องนี้ เริ่มด้วยการส่งเดนมุขย์ที่ไม่มีใครเสียตายถ้าสาแคนปล่อยให้ตายคามือมาทดสอบ นายแพทย์หนุ่มมีโอกาสเต็มที ที่จะให้เหตุผลเข้าข้างตนเองว่ามันตายไปก็ไม่มีใครเดือดร้อน ข้อสองคือได้ล้างแค้น กฎหมายก็เอาผิดเขาไม่ได้ ข้อสอบสามช่วยไปก็เหนียวเปล่า ไม่ได้ผลคืออะไรกับใครขึ้นมา

ต่อให้สาแคนยอมช่วยชีวิตตามหน้าที่ แต่ทำด้วยความไม่ตั้งใจ คะแนนด้านมนกรรมก็ลดเกรดลงไปเหมือนกัน

ผลคือ สาแคนเอาชนะความรู้สึกฝ่ายต่ำของตนเองได้ ในจิตใจเดียว ไม่เสียเวลาสิ่งเลวที่จะช่วยเจ้าอันธพาลผิดๆด้วยความตั้งใจแน่วแน่พอๆ กับเขากำลังช่วยบุคคลสำคัญของประเทศ

กรรมการเทศสภาก็ชะโงกหน้าลงมามองอย่างใจจดใจจ่อทุกวินาที มือเตรียมยกป้ายคะแนนให้สาแคนว่าทำได้เท่าไร ต่างพากันถอนใจเฮือกอย่างโล่งอกไปตมๆ กัน

ป้ายถูกชูขึ้นสลอน “ผ่าน ๑๐๐ คะแนนเต็ม”

คะแนนออกมาเป็นเสียงเดียว ไม่แตกต่าง เพราะเหตุการณ์การสวรรคตทุกองค์มองเห็นทุกชั้นทุกตอน...ทั้งความรู้สึกนึกคิด ทั้งการกระทำ

(ทางเทวดา. 2549, 80-81)

การทำความดีของสาแคนนั้น เหล่าเทวดามองเห็น และยอมรับจนให้คะแนนเต็ม เป็นการสะสมกุศลกรรม สาแคนช่วยชีวิตคนไข้ของเขาโดยปราศจากอคติส่วนตัว ปราศจากความโกรธแค้น ทั้งๆ ที่คนไข้คนนั้นเคยทำร้ายเขา สาแคนช่วยเหลือคนไข้โดยให้ความสำคัญกับคนไข้ทุกคน “...ไม่เสียเวลาสิ่งเลวที่จะช่วยเหลือเจ้าอันธพาลผิดๆด้วยความตั้งใจที่แน่วแน่ พอๆ กับเขากำลังช่วยเหลือบุคคลสำคัญของประเทศ” ผลจากการช่วยเหลือคนไข้ผิดๆ สาแคนสังเกตว่า หลายครั้งที่เขาเดินไปตามถนนที่ทั้งชายฉิวขาวและดำ ที่เคยมีที่ท่าที่ไม่น่าไว้วางใจ สาแคนไม่เคยถูกทำร้ายร่างกายอีกเลย สาแคนจึงเป็นตัวแทนของคนที่ได้รับผลดีตอบแทนทั้งมนุษย์และเทวดาเห็นในการทำคามดีนั้น

1.2 การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี

ตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี คือ ตัวละครที่ประพฤติไม่ดี ประพฤติสิ่งที่เป็นอกุศลกรรม ก่อความทุกข์ความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น ผู้วิจัยพบว่านวนิยายของแก้วแก้ว 19 เรื่องใช้วิธีเสนอแนวคิดพระพุทธศาสนาโดยการสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี ได้แก่ นิमितมาร จงกลกิ่งเทียน เจาพราย ดอกแก้วกระบุหนิง หน้ากากดอกช่อนกลั่น อธิษฐาน จอมนาง แก้วราหู คนเหนือดวง แต่ปางก่อน นาคราช นางทิพย์ มนตรา

นิรมิต ผ้าทอง พิมมาลา วสันต์ลีลา วิมานมะพร้าว และ อมตะ ตัวอย่างเรื่อง นิรมิตมาร แก้ว
 แก้วสร้างให้ทวารศรมีเป็นตัวละครที่ยึดติดอยู่ในกามกิเลสตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่ ทวารศรมีจับบ่าวสาวฯ
 ไปขังไว้จนตาย

“คุณแม่เล่าให้คุณน้ำฟังว่า มีบ่าวสาวฯ ตายในบ้าน สองหรือสามคน คนแรกตายเจ้าคุณ
 เอาเงินทำขวัญให้พ่อแม่ เรื่องก็เงียบไป ทีนี้มีคนที่สองที่สามตายอีก ชาวก็ชักอื้อฉาวว่ามันไม่
 ได้ป่วยตาย คุณทวารศรมีไปทามันตาย...แต่จะตายยังงั้นก็ไม่ว่าง เจ้าคุณกลัวตำรวจจะมาเอา
 ลูกชายไปเข้าคุก ท่านก็เลยย้ายบ้าน เอาบ่าวไพร่ที่เหลืติดบ้านอยู่ ขนไปด้วยหมด”

(นิรมิตมาร. 2550, 346)

เมื่อพ่อของทวารศรมียังอยู่ใช้เงินเพื่อปิดปากพ่อแม่ของผู้เสียชีวิตเพื่อปกป้องลูกชาย
 ตนเอง แต่ก็ต้องย้ายบ้านออกไปอยู่ชานเมือง เพราะกลัวว่าตำรวจจะจับทวารศรมีเข้าคุก สิ่งที่
 ทวารศรมีกระทำคือความมกมากในกาม นอกจากจะทำให้ตัวเองเดือดร้อน ทวารศรมีทำให้บ่าว
 ผู้หญิงเสียชีวิตเป็นการสร้างกรรม และพ่อของทวารศรมีต้องเดือดร้อนย้ายที่อยู่อาศัยและได้รับ
 ความอับอายจากการกระทำของลูกชาย เมื่อพ่อของทวารศรมีเสียชีวิตทวารศรมีก็ถูกทิ้งให้อยู่คน
 เดียว บ่าวไพร่หนีไปกันหมด ทวาดักดีได้รับความทุกข์ทรมานจากการมกมากในกาม โดยถูก
 โข้ตรวนร้อยรัดและต้องชดใช้กรรมที่กำกับทุกคน การสร้างให้ทวาดักดีเป็นตัวละครที่มีจิตใจ
 ฝ่อกุศลกรรม เพื่อเป็นตัวแทนมนุษย์ผู้มีจิตใจไม่ตี มกมากในกามกิเลส ได้รับผลคือเมื่อมีชีวิตก็
 ไม่มีใครต้องการอยู่ด้วย ตายไปก็ต้องตกนรกชดใช้กรรม

1.3 การสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีจากกิเลส

ตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีจากกิเลส หมายถึง ตัวละครที่มุ่ง
 ขวามขาวถือศีลปฏิบัติธรรม และตัวละครที่ออกบวชสู่ร่มกาสาวพัตร์เพื่อแสวงหาความสุ
 ทางจิตใจ หลีกหนีจากกิเลสทางโลก จากการศึกษาวิจัยของแก้วแก้ว 29 เรื่องผู้วิจัยพบว่า
 มีนวนิยายที่ใช้วิธีนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาโดยการสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อแสวงหา
 ความสงบ หลีกหนีจากกิเลส ปรากฏ 7 เรื่องได้แก่ **จอมนาง ผ้าทอง อมตะ คนเหนือดวง พิม
 มาลา แต่ปางก่อน และ จากฝันสู่นิรันดร** ตัวอย่างเรื่อง **จากฝันสู่นิรันดร** เชื่อเป็นตัวละครที่
 บวชเพื่อหลีกหนีความทุกข์ใจจากความรัก เชื่อเป็นคู่หมั้นของกาเรเกด เมื่อผิดหวังในความรัก
 ทุกข์ใจมากจนคิดฆ่าตัวตาย แต่เมื่อได้บวชทำให้เชื่อได้สติ จากพระธรรมคำสอนจึงทำให้คลาย
 ความทุกข์โศกลงไปได้

อดีตคู่หมั้นของการเกดทอดสายตามองชายหนุ่มด้วยความปราณี ถามซ้ำๆ ว่า
“ทุกซอกเรื่องอะไรหรือ”

ตรัยพูดไม่ออก คุณเชื่อบวช...เรื่องนี้เป็นสิ่งสุดท้ายที่เขาคาดคิด กังบอกคุณเชื่อหรือเปล่า
เรื่องตรัยและการเกด...ข้อนี้เขาเดาไม่ออกเช่นกัน

“เมียพ่อตรัยตายขอรับ” กังเป็นฝ่ายตอบแทนชายหนุ่มผู้ยังอ้าอึ้งอยู่ “เป็นไข้ได้สองวันก็
ตาย พ่อตรัยเสียใจมาก กระผมเห็นไม่เข้าที่เลยพามาที่นี่ เพื่อจะมองเห็นทางสว่างบ้าง”
คุณเขื่อนิ่งไปนิดหนึ่ง สายตาบอกความเห็นอกเห็นใจมากขึ้นแล้วตอบซ้ำๆ ว่า

“การพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นความทุกข์ การประสบกับสิ่งที่ไม่รักเป็นความทุกข์ ทุกข์
นั้นเป็นของคู่กับบุญคุณผู้ยังมีรักโลกโกรธหลง เมื่อสิ่งใดไม่เป็นไปอย่างใจก็เกิดความทุกข์ อยา
ว่าแต่ประสกละที่ทุกข์ อาตมาเองก็ทุกข์มากมายมาแล้ว ทุกข์ขนาดนี้ไม่ใช่คิดจะฆ่าตัว
ตายอย่างเดียว อยากรจะฆ่าคนอื่นให้ตายไปเสียด้วย เพราะเขาทำให้เสียใจ อับอาย แค้น
ใจแสนสาหัส ”

ตรัยยังคงพูดไม่ออก ก้มหน้ามองต่ำ...อะไรอย่างหนึ่งคล้ายกับปลายมีดสะกิด ความทรง
จำจนแปลบปลาบ

“เดชะบุญไม่ทันบ้ำไปเสียก่อน เข้าวัดมาพบสมเด็จเจ้าท่าน ท่านเตือนสติว่าอารมณ์
ทั้งหมดนี้เกิดจากตัวเราแท้ๆ ไม่ใช่คนอื่น...”

“บัดนี้พระคุณเจ้าครองสติไว้ได้แล้วใช่ไหมขอรับ” กังเป็นฝ่ายถาม คล้ายจะบอกให้ตรัย
รู้เช่นกัน

“ก็พยายามจะรักษาเอาไว้ อาตมาไม่ได้คิดว่าตัวเองตัดกิเลสได้หรอกนะ อยู่นานก็ยัง
ยังมีห่วงผูกพันกับทางบ้าน มีเมมีน้องชายต้องกลับไปดูแล แต่ว่าเวลานี้ใจสงบลงมากแล้ว
ประสงค์ไม่รู้ว่าคุณหมั้นอาตมาหนึ่ตามชายอื่นไป”

ตรัยก้มหน้านิ่ง

“ครั้งแรกอาตมานึกถึงความทุกข์ของตัวเอง จนมองไม่เห็นความทุกข์ของคนอื่น ต่อมา
จึงได้นึกว่าคุณหมั้นของอาตมาคงไม่เป็นสุขนัก เธอเป็นคนมีพ่อแม่ เป็นลูกผู้ดีมีตระกูล ปล่อย
ให้ความรักเข้าครอบงำจนตัดอย่างอื่นไปหมด ถ้าหากเธอตัดได้จริงๆ อาตมาก็ไม่ทนสาธุ
ว่าเธอจะได้ใช้ชีวิตอย่างที่ปรารถนา หากว่าเธอตัดไม่ได้เธอก็คงมีความทุกข์ นึกได้อย่างนี้
อาตมาก็เลยเลิกเคียดแค้น เลิกเสียใจ”

(จากฝันสู่วันตร : 2553, 550)

เชื่อบวชเพราะมีความทุกข์ที่เกิดจากความรัก เชื่อต้องการแสวงหาหนทางการดับทุกข์
ในใจ เมื่อบวชแล้วเชื่อได้สติ พบว่าสาเหตุแห่งทุกข์เกิดจากจิตใจของตนเอง นึกถึงแต่ความทุกข์

ของตนเอง หากมองคนอื่นที่มีความทุกข์กว่าเรา ทำให้รู้ว่าเราไม่ได้มีความทุกข์คนเดียว การคิดเช่นนี้จะช่วยผ่อนคลายทุกข์ได้ การบวชจึงเป็นการเรียนรู้พระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ทำให้เห็นหนทางในการดับทุกข์ในใจ เช่นเดียวกับคุณนายเจริญในนวนิยายเรื่อง*ผ้าทอง* ซึ่งต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักคือสามีและลูกชาย ประกอบกับการเผชิญปัญหาการแก่งแย่งชิงดีทางธุรกิจ จึงปฏิบัติธรรม ถือกีฬ เพื่อแสวงหาความสงบ หลังจากปฏิบัติธรรมแล้วทำให้สามารถใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตและช่วยแก้ปัญหาแก่คนรอบข้าง

1.4 การสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ

วไลรัตน์ สิงหระ (2528, 79) กล่าวถึงลักษณะของตัวละครเหนือธรรมชาติว่า “ตัวละครเหนือธรรมชาตินั้น ผู้แต่งมักจะมุ่งเน้นให้เห็นลักษณะรูปร่างหน้าตาที่แปลกประหลาดและน่ากลัว หรือเน้นให้เห็นพฤติกรรมเหนือธรรมชาติ มากกว่าจะเน้นนิสัยใจคอหรือทัศนคติ” การสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติในนวนิยายของแก้วแก้ว จำแนกเป็น 3 ประเด็น คือ การสร้างตัวละครที่เป็นวิญญาณ การสร้างตัวละครที่เป็นเทวดา นางฟ้า และการสร้างตัวละครที่เป็นภูติผีปีศาจ

1.4.1 การสร้างตัวละครที่เป็นวิญญาณ

ตัวละครเหนือธรรมชาติที่เป็นวิญญาณในนวนิยายของแก้วแก้วส่วนใหญ่มีจิตใจยึดมั่นถือมั่นต่อบางสิ่งบางอย่างจึงทำให้วิญญาณเหล่านี้ยังคงเวียนว่ายตายเกิด ผู้วิจัยพบว่านวนิยายที่ใช้วิธีนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาโดยการสร้างตัวละครที่เป็นวิญญาณปรากฏ 7 เรื่อง ได้แก่ *แก้วราหู* *เรือนนพแก้ว* *วิมานมะพร้าว* *คนเหนือดวง* *แต่ปางก่อน* *หนุ่มทิพย์* และ *นางทิพย์* ในนวนิยายเรื่อง *แต่ปางก่อน* ท่านชายใหญ่หรือหม่อมเจ้ารังสิริธ เป็นวิญญาณที่วนเวียนอยู่ที่ตำหนักขาวริมน้ำ สถานที่ที่เคยเกือบจะได้เป็นเรือนหอ แต่เจ้านางมันแก้วกลับถูกวางยาพิษในวันแต่งงานจึงทำให้ท่านชายใหญ่เศร้าโศกเสียใจที่มีอาจปกป้องคนรักได้ วิญญาณของท่านชายใหญ่จึงยังวนเวียนอยู่เพราะความยึดมั่นถือมั่นในความรักที่มีต่อเจ้านางมันแก้ว

ท่านชายใหญ่เป็นใครนะหรือ? ก็หม่อมเจ้ารังสิริธ โอรสเสด็จในกรมฯ ที่ตัวเองเป็นคนเอ่ยถึงให้ฉันฟัง ตั้งแต่วันแรกที่ฉันพบพี่ไล่ละ ฉันทพบพระวิญญาณของท่านวนเวียนที่ตำหนักกริมน้ำ ท่านยังคงคอยเจ้านางมันแก้ว เจ้าสาวของท่านอยู่ และเจ้านางก็กลับมาในชาติใหม่อีกครั้งหนึ่งคือฉันเอง

(แต่ปางก่อน. 2551, 315)

หม่อมเจ้ารังสิริธรรมใจจนเสียชีวิต เพราะคนรักถูกวางยาเสียชีวิต ดวงวิญญาณของหม่อมเจ้ารังสิริยังคงวนเวียนอยู่ที่พระตำหนักกรมม้าสถานที่เป็นเรือนหอเพื่อรอคอยคนรัก แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าตัวละครหม่อมเจ้ารังสิริเป็นดวงวิญญาณที่ยึดมั่นถ้อยมั่นในความรัก เป็นเหตุให้ไม่ได้ไปผุดไปเกิดในภพภูมิอื่น เป็นการแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด

1.4.2 การสร้างตัวละครที่เป็นเทวดา นางฟ้า

แก้วแก้วสร้างตัวละครกลุ่มหนึ่งเป็นเทวดานางฟ้า เพื่อแสดงให้เห็นหลักธรรมในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ผู้ที่ประกอบด้วยบุญกุศล มีกิเลสน้อย ตัวละครเหล่านี้จะไปได้เกิดบนสวรรค์ ผู้วิจัยพบว่ามีนวนิยายที่ใช้วิธีนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาโดยการสร้างตัวละครที่เป็นเทวดา นางฟ้า ปรากฏ 4 เรื่อง ได้แก่ **ทางเทวดา เทวาวาด หนุมทิพย์ และ พิมมาลา** ในเรื่อง **หนุมทิพย์** เมื่อลุงเทิ้มเสียชีวิตและได้ไปเกิดเป็นเทวดาอยู่บนสวรรค์ เกิดจากการทำบุญมากมายเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ ไม่เคยทำบาปกรรม ความดีนี้เองทำให้ได้ไปเกิดเป็นเทวดา นอกจากนี้ลุงเทิ้มไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข ยาเสพติด และการพนันสิ่งผิดกฎหมายทั้งหลาย เป็นการสร้างบุญกุศลของลุงเทิ้ม เมื่อลุงเทิ้มเสียชีวิตแล้วจึงได้ขึ้นสวรรค์

“พ่อตาที่ขุนแก้วไม่ชอบเล่นเบี้ยเสียไป แกก็อยู่บนโน้นได้ซี เหล้าเถื่อนก็ไม่ดื่ม หวยเถื่อนก็ไม่เล่น ผีนกก็ไม่สู้บ ชินลงนรกแกก็ไม่มื่ออะไรทำอยู่ดี” ยมบาลอธิบายอย่างผู้รู้ดี...

(หนุมทิพย์ . 2549 , 37)

ตัวละครเทวดานางฟ้าทำให้เห็นว่าผลกรรมมีจริง ดังที่การทำกรรมดีทำให้ได้ไปเกิดเป็นเทวดานางฟ้าบนสวรรค์

1.4.3 การสร้างตัวละครที่เป็นมนุษย์

แก้วแก้วสร้างตัวละครกลุ่มหนึ่งเป็นมนุษย์ ได้แก่ พญานาค ยมบาล และ พญาปลา แสดงให้เห็นหลักธรรมในเรื่องกิเลส ตัณหา ตัวละครเหล่านี้มีลักษณะเป็นมนุษย์ที่มีอวัยวะบางส่วนเป็นสัตว์ เป็นผู้ประกอบอกุศลกรรม ผู้วิจัยพบว่านวนิยายที่นำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาโดยสร้างตัวละครเป็นมนุษย์ ปรากฏ 3 เรื่อง ได้แก่ **พญาปลา หนุมทิพย์ และ นาคราช** ตัวอย่างจากเรื่อง **นาคราช** แก้วแก้วสร้างให้พญานาคคือ นาคราช มีความเกี่ยวข้องกับ

กับเมืองมาย เจ้าล่าฟ้าหรือพระยานาคราชมีความอาฆาตแค้นเมื่อเมืองมายผิดคำสาบาน จึงมาปรากฏตัวที่เมืองมายรีสอร์ท เพื่อลงโทษเมืองมาย

...หากแต่เป็นเมืองมายรีสอร์ทนั่นเอง ทะเลสาบสะท้อนเงาหุบเขาที่โอบล้อมไว้อย่างแจ่มชัด เหมือนกับเป็นอีกดินแดนหนึ่งละม้ายกับดินแดนจริงโดยรอบ จะแปลกไปก็แต่ว่าประกายสีเขียวมรกตยังคงเคลื่อนไหวปริ่มน้ำก่อนจะชูหัวขึ้นที่ละน้อย มองเห็นหงอนและดวงหน้าที่หลอนเคยเห็นมาแล้วครั้งหนึ่ง ตลอดจนดวงตาสว่างจ้าลุกเหมือนแสงไฟ

พญานาคราชไม่ได้เอ่ยออกมาเป็นภาษามนุษย์ แต่จากดวงตาที่แพ้งเมืองสามารถรับ “เสียง” จากฝ่ายนั้นได้ถนัด

“จงจำไว้ ข้าจะมาสู่เจ้า...เป็นลำดับต่อไป”

(นาคราช : 2553,145)

ลักษณะของพญานาคหรือนาคราชที่ปรากฏ มีลำตัวสีเขียวมรกต มีหงอนที่หัว แต่มีหน้าตาเป็นมนุษย์ และมีดวงตาที่สว่างจ้าเหมือนแสงไฟ นาคราชมาปรากฏตัวเพราะต้องการแก้แค้น แสดงให้เห็นว่านาคราชเป็นตัวละครมนุษย์ที่มีกิเลสเรื่องความโกรธ เมื่อเกิดมาจึงมีลักษณะแตกต่างจากมนุษย์

แก้วแก้วใช้วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละครมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า แก้วแก้วต้องการใช้ตัวละครเป็นสื่อเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลของการกระทำว่าการทำความดีย่อมได้ดี การทำความชั่ว ย่อมได้รับผลชั่วตอบแทน ตัวละครยังเป็นภาพแทนของมนุษย์ มีพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิด การสร้างตัวละคร ย่อมทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมไปกับตัวละคร และเห็นภาพชัดเจนขึ้น

2. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2552 : 199) อธิบายความหมายของ “ฉากท้องเรื่อง” คือ

สถานที่ เวลา บรรยากาศ บริบท และสิ่งแวดล้อมในตัวเรื่อง เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ระบบการเมือง วิถีชีวิต เป็นองค์ประกอบของนวนิยายและเรื่องสั้นที่ทำให้ผู้อ่านทราบว่าเรื่องราว หรือเหตุการณ์นั้นๆ เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจบุคลิกลักษณะภาวะทางอารมณ์ และจิตใจของตัวละครอีกด้วย ผู้เขียนอาจจะให้ความสำคัญแก่ฉากท้องเรื่อง

มาก หรือน้อยแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของการนำเสนอ

ฉากในนวนิยายของแก้วเก้าปรากฏในลักษณะที่เป็นสิ่งแทนของความทุกข์ เป็นสิ่งแทนกิเลส จากการศึกษานวนิยายของแก้วเก้า 29 เรื่อง พบว่าแก้วเก้านำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก 7 เรื่อง ได้แก่ นางทิพย์ แต่ปางก่อน แก้วราหู อมตะ มนตรา เรือนมยุรา และ เรือนนพเก้า ตัวอย่างฉากหนองพรายในเรื่อง นางทิพย์ แก้วเก้าสร้างฉากคือ หนองพราย โคกร้างที่จำจองเจ้าฟ้าทิพฉาย เป็นฉากที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาในเรื่องกิเลสความรักทำให้เกิดความทุกข์ โคกร้างที่หนองพรายเป็นสถานที่จองจำวิญญาณของเจ้าฟ้าทิพฉายที่รอคอยการกลับมาของออกญาพิชิตแสนพล

“อ้าว! มันชื่อหนองพรายเพราะมีหนองน้ำใหญ่นะสิ เขาว่าผีดุนักละที่นั่น”

“บ้านนอกก็ยังมีละคะ” คุณผกาหมดสนุกที่จะซักต่อ “ไม่เห็นมีที่ไหนเลยที่เขาถือว่าไม่มีผีดู อะอะอะไรก็ผีดูทั้งนั้น หรือเป็นเพราะอยุธยาเป็นที่เก่าก็ไม่ทราบ”...

...ในคืนเดือนมืดใครก็ตามที่อย่างกรายเข้าไปในบริเวณโคกร้างแห่งนี้ จะเห็นหมู่บ้านแบบไทยโบราณปรากฏรวมกันอยู่หลายหลัง มีผู้คนเดินขั้วไขว่ไปมาเหมือนอยู่อาศัยกันตามปกติ แต่พอเห็นสักอึดใจเดียวก็จะเห็นไฟไหม้หมู่บ้านนั้นราบลงหมดเป็นหน้ากลอง...

(นางทิพย์. 2548, 102, 108-109)

แก้วเก้าบรรยายฉากหนองพรายที่เต็มไปด้วยดวงวิญญาณที่มักปรากฏให้คนเห็น แสดงความรู้สึกน่ากลัวของสถานที่ แสดงให้เห็นว่าเป็นสถานที่ที่รกเรื้อ มีต้นไม้ขนาดใหญ่ และเถาวัลย์ขึ้นเต็มไปหมด

บริเวณนั้นอยู่ถัดจากแนวมะขามเทศไปไม่เกิน 500 เมตร ค่อนข้างรกเรื้อด้วยต้นไม้ใหญ่อย่างต้นโพ กร่าง และตะเคียน ขึ้นอยู่ติดกันแทบจะเป็นดง ใบและกิ่งก้านสาขาแผ่ประสานกัน ทำให้พื้นดินข้างใต้ขึ้นคูมิดครึมและเยือกเย็น เถาวัลย์และกอไม้กอใหญ่ขึ้นรกจนสังเกตเห็นได้ว่าส่วนไหนเป็นเนินดินดั่งที่กำนันกล่าวถึง

“ยังคงป่าช้าในหนังผีแน่ะอะ” ทินเทพผู้เดินตามอามาด้วย ชะเง้อมองพลางออกความเห็น

(นางทิพย์. 2548,121)

แก้วแก้วสร้างฉากหนองพรายให้มีความรก มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นเต็มพื้นที่ มีบรรยากาศที่น่ากลัว เห็นได้จากคำพูดของทินเทพว่า “*ยังกะป่าช้าในหนังสือผีแน่ะฮะ*” และเมื่อ ดร.ภاطرเดินเข้าไปในหนองพราย ได้ยินเสียงของเจ้าฟ้าทิพฉายร้องให้ส่งเสียงเรียกออกญาพิชิตแสนพล

เขาจะงักเมื่อเดินได้เพียงสองสามก้าว ในความเจียนนั้นนอกจากเสียงจกจั่นเรไรแล้ว...ชายหนุ่มแน่ใจว่าเสียงสะอึกสะอื้นแทรกมาด้วยจากบริเวณต้นไทร สลับเสียงคร่ำครวญเอือกเอียน

“ออกญา...มืดเหลือเกิน ข้ามองไม่เห็นท่าน...ท่านอยู่ไหนใด ข้ากลัว...ข้าหนาวจับใจ ออกญาเอ๋ย”

ใกล้กับที่เขานั่งถ่างดาอยู่เมื่อชั่วโมงก่อนนี่เอง ร่างๆ หนึ่งนั่งเป็นเงาตะคุ่มอยู่บนพื้นดิน... ไหวโยกตัวไปมาน้อยๆ ขณะสะอื้นคร่ำครวญ ความดำของเงาร่างดูราวเงื่อนอย่างประหลาด เหมือนถูกบังไว้ด้วยหมอกบางๆ

“ออกญา...ช่วยข้าด้วยเถิด”

(นางทิพย์ : 2548,179)

เจ้าฟ้าทิพฉายมาปรากฏให้ ดร.ภاطرเห็นและติดตามมาเพราะ ดร.ภاطر คือออกญาพิชิตแสนพลในอดีตชาติที่ดวงวิญญาณของเจ้าฟ้าทิพฉายรอคอยมาเป็นเวลานาน แสดงให้เห็นว่าดวงวิญญาณของเจ้าฟ้าทิพฉายมีความทุกข์ที่เกิดจากกิเลสความรัก ภายหลัง ดร.ภاطر ให้วิญญาณของทิพฉายเข้าใจว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ยึดมั่นนั้นเป็นเรื่องของอดีต ให้เจ้าฟ้าทิพฉายกลับไปชดใช้เวรกรรมที่หนองพราย ดังนั้น หนองพรายจึงหมายถึงสถานที่ที่มีความทุกข์ที่เกิดจากกิเลสความรักในอดีตชาติของเจ้าฟ้าทิพฉาย

แก้วแก้วสร้างฉากตามจินตนาการ โดยบรรยายให้ผู้อ่านเห็นสภาพสถานที่และบรรยากาศในนวนิยาย ได้แก่ นคร สวรรค์ และสถานที่ที่มีวิญญาณวนเวียนอยู่ ได้แก่ เรือนนพเก้า ตำหนักขาว ซากปรักหักพังของเมืองเก่า เป็นต้น เพื่อสนับสนุนแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลส กรรมและการได้รับผลกรรม

3. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีต

การเล่าเรื่องย้อนอดีตในนวนิยายแก้วแก้ว หมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตและประสบการณ์ในอดีตของตัวละคร เพื่อแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องสังสารวัฏ แก้วแก้วใช้วิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีต แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบย้อนต้น และการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบสลับไปมา

3.1 การเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบย้อนต้น

กุหลาบ มัลลิกะมาส(2543 : 117) อธิบายลักษณะการเล่าเรื่องแบบย้อนต้นว่า “เป็นการเปิดเรื่องจากตอนใดตอนหนึ่งของเรื่อง แต่มีวิธีการเล่าย้อนต้นสลับไปมากับเรื่องในปัจจุบัน” ในนวนิยายของแก้วเก้าปรากฏการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยวิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบย้อนต้น เพื่อแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องสังสารวัฏ ดังที่ปรากฏในนวนิยาย 5 เรื่อง ได้แก่ แต่ปางก่อน เรือนนพเก้า เรือนมยุรา อมตะ และ อธิษฐาน การเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบย้อนต้นในเรื่อง อมตะ เปิดเรื่องโดยให้ศรุตหรือญามินลอยเรืออยู่ในทะเล ศรุตช่วยชีวิตคนตาที่กำลั้งฆ่าตัวตายในทะเล แนะนำให้คนตาไปขอความช่วยเหลือจากรัชนีพี่สาวของเริงอรผู้เป็นแม่ของคนตา ศรุตเล่าถึงเหตุการณ์ในอดีตของตนที่ได้กระทำผิดต่อเจ้าหญิงจันทริกาเพราะมีหญิงอื่นและสังหารเจ้าหญิงจันทริกา ก่อนที่เจ้าหญิงจันทริกาจะเสียชีวิตได้ให้เจ้าชายศรุตดื่มน้ำอมฤต ซึ่งมีฤทธิ์ทำให้เป็นอมตะ ศรุตได้รับความทุกข์จากการมีชีวิตที่เป็นอมตะ จึงออกตามหาเจ้าหญิงจันทริกาเพื่อขอให้ยกโทษให้

“ต่อจากนั้นความหวังเดียวที่ศรุตมีอยู่ คือการเฝ้าติดตามหาจันทริกานางได้ดับขรรค์ไปแล้วในชาติที่ศรุตสังหารนาง แต่ก็เลสที่เคยก่อตัวเป็นดวงยังไม่สูญสิ้น กลุ่มกิเลสนั้นได้ผ่นจากภพหนึ่ง ไปสู่อีกภพหนึ่งไปกำเนิดเป็นมนุษย์คนใหม่ เจริญเติบโต รุ่งโรย จนดับสิ้นสังขารตามวิสัยมนุษย์ ผ่านจากร่างหนึ่งไปสู่อีกร่างหนึ่ง ต่อเนื่องกันไปเหมือนคลื่นในทะเล ไม่มีที่สิ้นสุดในระยะหลายพันปีที่ผ่านมา...”

(อมตะ : 2552, 357)

แก้วเก้าใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบย้อนต้นในการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดที่ปรากฏในเรื่อง เปิดเรื่องโดยให้ญามินหรือเจ้าชายศรุตลอยเรืออยู่กลางทะเล จากนั้นจึงเล่าถึงสาเหตุว่าเจ้าชายศรุตลอยเรืออยู่ทะเล เพื่อตามหาเจ้าหญิงจันทริกาให้ยกโทษให้ เพื่อจะได้หลุดพ้นจากความทุกข์ที่เป็นอมตะ และแสดงให้เห็นชาติภพปัจจุบันว่าเจ้าหญิงจันทริกาเกิดเป็นภริมย์นภา ได้พบกับเจ้าชายศรุต ภริมย์นภายกโทษให้เจ้าชายศรุตจึงทำให้เจ้าชายศรุตมีชีวิตใหม่ การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีตเป็นการแสดงให้เห็นหลักธรรมเรื่องกิเลส และการเวียนว่ายตายเกิด ดังที่ศรุตต้องเป็นอมตะ เวียนว่ายตายเกิดหลายภพชาติเพราะความทุกข์

3.2 การเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบสลับไปมา

กุหลาบ มัลลิกะมาส(2543 : 117) อธิบายลักษณะการเล่าเรื่องแบบสลับไปมาว่า “เป็นการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดต่างสถานที่ สลับกันไปมา” ในนวนิยายของแก้วเก้าปรากฏ การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยวิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบสลับไปมา เพื่อแสดงแนวคิด พุทธศาสนาเรื่องกิเลส ดังที่ปรากฏในนวนิยาย 2 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหูและจากฝันสู่รัตน ใน เรื่อง แก้วราหู เปิดเรื่องโดยเป็นชาติภพปัจจุบัน วสวีชายหนุ่มเดินทางกลับมาจากต่างประเทศ เมื่อทราบข่าวการเสียชีวิตของคุณปู และในฐานะผู้รับมรดก

“ผมเสียใจด้วยเรื่องท่าน” เขาเอ่ยเรียบๆ

“ครับ ขอบคุณ ผมเสียใจมากเหมือนกัน” เป็นคำตอบที่ค่อนข้างขำขิม “ตอนนั้นผมกำลัง เรียนอยู่ จริงๆ จะสอบอยู่แล้ว กลับมาก็ไม่ทัน ทราบแต่ว่าพ่อคุณแม่ทำบุญครบเจ็ดวันก็เผาคณปู อัฐิคุณปู่อยู่ที่ไหนครับ ที่บ้านไม่เห็นมี”

(แก้วราหู : 2552, 8)

จากนั้นมีการแทรกเรื่องราวในอดีต คือ วสวีได้รับแก้วราหูซึ่งเป็นของแสลงไปในอดีต ชาติเป็นสิ่งที่วิญญาณของชัตติยานีนำมาให้เพื่อป้องกันตัว พ่อเลี้ยงบุญมาพยายามขอซื้อบ้านของปู่วสวี พ่อเลี้ยงบุญมาต้องการครอบครองสมบัติของอาณาจักรกุแสน จึงทำร้ายปู่ของวสวี และพยายามทำร้ายวสวีให้ถึงแก่ชีวิต วสวีรู้สึกผูกพันกับมาสมือง ผู้ที่คอยปกป้องทรัพย์สินสมบัติอาณาจักรกุแสน และรอคอยที่จะได้พบวสวี มาสมืองพยายามทำให้วสวีระลึกชาติว่าในอดีตชาติคือขุนลัมพ้า แสลงกูไทแห่งอาณาจักรกุแสน ซึ่งเคยเป็นคนรักของมาสมือง และแสดงให้เห็น พ่อเลี้ยงบุญมาเห็นว่าในอดีตชาติพ่อเลี้ยงบุญมาคือขุนคำหา

...เมื่อก่อนท่านจะสนใจท่านได้กล่าวคำอาฆาตแค้นแสลงกูไท และความหวงแหนสมบัติของกุแสนที่ท่านปรารถนาจะครอบครองอยู่ตลอดกาลไม่ว่าท่านจะมีสิทธิ์หรือไม่ก็ตาม และเมื่อถึงอายุขัยของเธอ แสลงกูไทได้ลวงกลับไปเยี่ยงปุลุชนธรรมา โดยมีได้เหลือความผูกพันใดๆ ต่อท่านแม่แต่น้อย ได้ร่อนเร่จากภพหนึ่งไปสู่อีกภพหนึ่ง จากชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง ตลอดเวลาเจ็ดร้อยเศษปีที่ผ่านมา...มาจนถึงเวลาที่วงล้อแห่งกรรมได้หมุนเวียนพาแสลงกูไททั้งสองมาพบกันด้วยเรื่องของกุแสนอีกครั้งหนึ่ง ท่าน...เพื่อทำลายกุแสนให้ย่อยยับยิ่งกว่าเคยทำลายมาแล้ว และแสลงกูไทของข้าพเจ้านั้นก็ถูกกระแสนแห่งกรรมพัดพากลับมาสู่ถิ่นเดิมของเธอ...”

(แก้วราหู : 2552, 509)

แก้วแก้วใช้วิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีตกลับไปมาเพื่อแสดงให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมกิเลส แสดงให้เห็นความเชื่อว่าการกระทำหรือพฤติกรรมกระทำของมนุษย์ในชาติภพปัจจุบันล้วน มีที่มาจากความผูกพันในอดีตชาติ ดังเช่น พ่อเลี้ยงบุญมามีความเกลียดชังวสวี มีความโลภทรยศสมบัติแห่งอาณาจักรกุแสน เพราะในอดีตชาติเคยกล่าวคำสาบานอาฆาตเค้นก่อนที่จะฆ่าตัวตาย เป็นการสร้างกรรมให้กลับมาพบกันเพื่อชดใช้เวรกรรมดังกล่าว จากนั้นแก้วแก้วก็เล่าเรื่องกลับมายังชาติภพปัจจุบันที่พ่อเลี้ยงบุญมาเข้าไปในบ้านของวสวี และเผาบ้านของวสวีเพื่อหาสมบัติ พ่อเลี้ยงบุญมามองเห็นเปลวไฟเป็นทองคำจึงกระโจนเข้ากองไฟทำให้เสียชีวิต

4. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง

ชื่อเรื่องเป็นสิ่งที่กระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้อ่าน การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วย ชื่อเรื่องคือ การใช้ชื่อเรื่องแสดงให้เห็นแนวคิดของนวนิยาย เป็นการเสนอแนวคิดของผู้เขียนผ่านชื่อเรื่องอย่างชัดเจนว่าเนื้อหาของเรื่องเกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องใด ผู้วิจัยพบว่านวนิยายของแก้วแก้ว นำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่องจำนวน 15 เรื่อง ได้แก่ อมตะ คนเหนือดวง ทางเทวดา เทวาวาด อธิษฐาน หนุ่มทิพย์ นางทิพย์ เงาพราย พญาปลา ผ้าทอง แต่ปางก่อน วิมานมะพร้าว นาคราช จากฝันสู่วันตร และ มนตรา ตัวอย่างเรื่อง **อธิษฐาน** แก้วแก้วตั้งชื่อเรื่องตามเนื้อเรื่องที่แสดงถึงการตั้งจิตอธิษฐาน แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีกิเลสเป็นเหตุให้เกิดการเวียนว่ายตายเกิด เพื่อมาชดใช้กรรมที่กระทำร่วมกัน ดังเช่นที่เหล่าภรรยาของหลวงกิริยาธออธิษฐานร่วมกันว่าขอให้มาเกิดใหม่เป็นชาย เพื่อตามมาแก้แค้นหลวงกิริยาธอที่เกิดเป็นผู้หญิง แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้ที่มีกิเลส และสนองตอบความปรารถนาของตนเองโดยขาดสติ คิดแต่จะเอาชนะ เป็นการสร้างกรรมต่อกัน จึงต้องเวียนว่ายตายเกิดมาเพื่อชดใช้เวรกรรมร่วมกัน หรือเรื่อง **เงาพราย** เป็นการตั้งชื่อเรื่องโดยนำภูตผีปีศาจมาตั้งชื่อเรื่องเพื่อสะท้อนให้เห็นกิเลสในใจมนุษย์ เปรียบเสมือนเงาของพรายที่แทนความโลภ ความไม่รู้จักพอ ไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่มีความเสียสละ ไม่มีความเมตตา ซึ่งหากสิ่งเหล่านี้ติดตัวเหมือนเงาก็ย่อมจะไม่มีทางนำพาชีวิตไปสู่สิ่งที่ดีและมีความสุขได้

สรุปและอภิปรายผล

นวนิยายของแก้วเก้าทั้ง 29 เรื่องปรากฏแนวคิดพุทธศาสนาอย่างเด่นชัด ผู้เขียนสร้างจินตนาการผสมผสานกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา นำเสนอด้วยวิธีการต่างๆ อย่างมีศิลปะ ทำให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิงและหลักธรรมที่เป็นสารประโยชน์นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

ผู้วิจัยพบว่าแก้วเก้านำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละครมากที่สุด โดยแบ่งเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี การสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีกิเลส และการสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี จะประพาดิคุศลกรรม อยู่ในศีลธรรม ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และได้รับผลตอบแทนดี ซึ่งตรงกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาว่า “ทำดีได้ดี” การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี จะประพาดิอกุศลกรรม มีกิเลสเป็นตัวยุให้ก่อกรรมชั่วและแสดงให้เห็นผลของการกระทำกรรมชั่ว ซึ่งตรงกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาว่า “ทำชั่วได้ชั่ว” การสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีกิเลส จะบวชหรือถือศีลปฏิบัติธรรมเพื่อใช้พระธรรมคำสอนยึดเหนี่ยวจิตใจ และการสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ จำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ ตัวละครที่เป็นวิญญาน ตัวละครที่เป็นเทวดา นางฟ้า และตัวละครที่เป็นอมมนุษย์ ตัวละครที่เป็นวิญญานจะยังคงวนเวียนอยู่ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เพราะมีจิตผูกพันเป็นกิเลส แก้วเก้านำเสนออย่างชัดเจนว่า มนุษย์และวิญญานอยู่ร่วมกันได้ หากไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน ตัวละครที่เป็นเทวดา นางฟ้า เพราะสะสมบุญกุศลไว้มาก ทำให้ได้ไปเกิดบนสวรรค์ แสดงถึงความเชื่อว่าสวรรค์มีอยู่ มนุษย์ควรประกอบกรรมดี และตัวละครที่เป็นอมมนุษย์ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นว่าตัวละครกลุ่มนี้เป็นผู้มีกิเลส ประกอบกรรมชั่ว ทำให้เกิดมาเป็นอมมนุษย์ การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉากในนวนิยายของแก้วเก้า ผู้เขียนสร้างฉากตามจินตนาการ โดยบรรยายให้ผู้อ่านเห็นสภาพสถานที่และบรรยากาศในนวนิยาย ได้แก่ นคร สวรรค์ และสถานที่ที่มีวิญญานวนเวียนอยู่ ได้แก่ เรือนนพเก้า ตำนกขาว ซากปรักหักพังของเมืองเก่า เป็นต้น เพื่อสนับสนุนแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลส กรรมและการได้รับผลกรรม แก้วเก้ายังนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีตเป็นการแสดงให้เห็นหลักธรรมเรื่องกิเลส และการเวียนว่าย

ตายเกิด และการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง แสดงแนวคิดพุทธศาสนาอย่างเด่นชัดในนวนิยายเกือบทุกเรื่อง ทำให้นวนิยายของแก้วแก้วมีลักษณะโดดเด่นและน่าสนใจ

วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้วด้วยการสร้างตัวละคร ฉาก การเล่าเรื่องย้อนอดีต และการตั้งชื่อเรื่อง แสดงให้เห็นความสามารถในด้านการประพันธ์ของแก้วแก้วที่นำหลักธรรมในพุทธศาสนามาผสมผสานกับจินตนาการได้เป็นอย่างดี ทำให้ผลงานของแก้วแก้วโดดเด่นด้านความบันเทิงที่สอดแทรกแนวคิดพุทธศาสนาอย่างเด่นชัด มีการนำเสนออย่างน่าสนใจ สะท้อนทัศนคติและศิลปะในการประพันธ์ของผู้เขียนอย่างดี คุณค่าของนวนิยายของแก้วแก้วจึงแสดงให้เห็นว่าการอ่านบันเทิงคดีทำให้ผู้อ่านเรียนรู้พระธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาได้อีกวิธีหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่มนุษย์ต้องพบกับปัญหาต่างๆ มากมาย หลักธรรมทางพุทธศาสนาย่อมเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อ่าน เป็นที่พึ่งทางใจของผู้ที่ต้องประสบปัญหาเหล่านั้น การเรียนรู้หลักธรรมทางพุทธศาสนาผ่านนวนิยายของแก้วแก้วย่อมเป็น “หนทางอ้อม” ที่ทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินและกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านดี ผู้อ่านซึมซับหลักธรรมทางพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- กุหลาบ มัลลิกะมาส(2543). **แว่นวรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- แก้วแก้ว.(2549). **ทางเทวดา**. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: ทรีบีส์
- _____.(2551). **นิรมิต**. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: ทรีบีส์
- _____.(2551). **แต่ปางก่อน**. พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพฯ: ทรีบีส์
- _____.(2553). **หนุ่มทิพย์** พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: ทรีบีส์
- _____.(2553). **จากฝันสู่นิรันดร**. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: ทรีบีส์
- _____.(2548). **นางทิพย์**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: เพื่อนดี
- _____.(2552). **อมตะ**. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ: ทรีบีส์
- _____.(2547). **แก้วราหู** พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: ทรีบีส์
- _____.(2553). **อธิษฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: ทรีบีส์
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2552). **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย**. กรุงเทพฯ : กองศิลปกรรม.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊ค.
- วลีรัตน์ สิงหรา(2528) **เรื่องเหนือธรรมชาติในนวนิยาย ของจินตวีร์ วิวัธน์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.